

ալն փառաւոր հանգիստ Նկարագրին, որ կատարուեցաւ անգիստ. Միսրոս պեան նորաշէն փարձարանի բացման առթիւ: Միկտա չքեղ չէր և ալն հանդէսն, զոր անցնել տարուալ վերջին կատարուեցաւ. նոյն զարդի տարեգարձին առթիւ, որոյ մասին չապագայ իւր ժամանակին համառօտ նկարագիր իւր տալու ինչ-ինչ պատճառներով, բաց որ, սակաւն, անջնջելի պիտի մնայ ոչ միայն միկտայի թմականացն պատմութեան, այլև համարն հալ ազգի պատմութեան մէջ: Այդ լիցատակաց արժանի օր մի էր՝ երբ մէկ կողմէն Պօլսոյ քանի մ' չհաճախեցին զըր-դեալ և կաշառուալ օրիկաներ իրենց դժբախտ մեքենայով իրենց կր գործածէին ընդհանուր ազգէն սիրտ ած և պատուած բարձր հոգեւորականին զմե, միւս կողմէն կը ճառագայթէր ճշմարիտ քրիստոնէական անկախարկեան ուղին՝ խաւար և թմրեալ հոգիներու հաւատ, սէր ներշնչելով, մոլորեալներ հաւան համար լուսաւոր շաւղի ցոյց տալով... Այդ ալն օրն էր, երբ քանի մ' ստոր անհատներ, օրիկաներ՝ փաղուն ուղիներէ կուրացեալ ցոյցեր կընէին եկեղեցւոյ մէջ, և նոյն իսկ օրը, պատարագէն լետով, չքեղ հանգիստ կը կատարուէր: Միտրոսեան գործընթաց մէջ նորա բացման տարեգարձին առթիւ՝ թեմայի Ամենապատիւ Առաջնորդին հերկաւոր թեմայի, որ կենդանութիւն և հոգի կը ներշնչէր հանգիստին... Ամեն ինչ պատրաստ էր ըստ կարգին. խաւար բազմութիւնն ալեւ կարգի հաւերէ լցուած են հանգիստալիւր, ճառեր, երբ կը կը շարունակէ զիրար կարգու. կը լսօրն Մեքենայան սաներէն, կը խօսին Հոփոսիմեան սանձհիներէն, կը կարգացուին տաճարներ, կ'երգուին երգեր, բոլոր լուսնն վեհափառ Սուլթան Համիտ խանի լորինեալ երգն ծափահարութեամբ և կեցցէներով աւարտուելէ ետեւ, Ա. Առաջնորդն ելաւ խօսեալ:

Նա հանգարտ էր և անխառն, ու կալն ո' գիտէ, ինչեք կանգնէին աղբիւրն նորա մարտն, ինչ կը գդար իր կօրովի հոգին, և ինչ ալ իրենց կը ծափալն աղջ հանձնարեղ ճակատին առջև... Մենք չառ անգամ ունեցիր կըսած ենք Ամենապատիւ Միտրոսեանց Սրբազանն աստեալատութեանց և զմարտն էնք շատերու, նոյն իսկ իր հակառակորդներու հետ խորա ճարտասանական ընտառը զեզուն տաղանդին վերաբեր Մեքենայան փարձարանի բնութիւն վրայ կը խօսէր Նա Ներկայէն և ապագայէն և սիրով հեղեղներ կը թափէր ամենուն վրայ՝ ռամբց զմարտն, աղբց արտառութիւն զարմեղով և ամենուն խնդն ու եռանդն: Շատ կը ցանկալէրք աղ անգին, խօսքերն արտադրել անգլիս՝ ինչպէս կը խօսէր Միտրոսը. սակաւն աղ անկարող լինելով անկ կը բաւականանար լոկ գործ կամարն առաջ ընկելով անգլիս, ինչպէս հրատարակած է ձերբաւերի Շարքիլէյի թերթը: Ահա նա:

«Անցեալ տարի Ա. Մեքենայան փարձարանի վերաշինութեան հանդէսը տօնելինք, առն բոլորանուէր կրախառնութեան, հաւեր սիրով առ Ա. ինքն. բարեբարն, Սրբաբաւեան հոգեւորական Էֆէնտի որ վերականգնեց աղ փարձարան: Անցաւ տարին և աչօր կը տօնենք Տարեգարծն բացման տօն վարձարանիս նոյն ջերմային շնորհապատմութեամբ, փարձարան որ պաշտօն ունի ճշմարիտ հալի պատրաստել աղբութեան, որ կուտած է արդարութեան, պարտուց և իրաւանց սղին և սիրեալն հաստատել սրտիւս մէջ, աղբութեան և անիրաւութեան աղ անգլիսները մարդիկ, աղբի և անիրաւեան համար ուսեալ, օգտակար և ընտիր անդամներ հանգնել և աղբութեան ճշմարիտ սէրն ու շահը, եկեղեցւոյ սրբալիւնն ու օրէնքը իրենց բո-

լոր մտալին և հոգեկան զօրութեամբ պաշտպանող անհատներ, եթէ աչ պաշտօնը մեծ է, չէ անքան զիւրին, ունի իրողըդոտներ որոց պէտք է չաղթել, ունի թշնամիներ ու տղաներ, զորս պէտք է ճշմարտութեան լուսով ի հաւատ բերել, ինչպէս որ ամեն գործ բարի և արդար, ինչպէս որ ամեն բարեբարութիւն աղջալան, կը հանգիստ ճանապարհին վրայ արգելքներու, խաւարին խրատմանն, անջնոր՝ ու ապաշնոր՝ բաղնաւմեքութեան որոց առջև չընկրկիր ճշմարիտ աղբասեր աղբաւազ կը դիմէ, աղ անգլիս և անիրաւ կը քալէ, իրեն հեղուկ և օգնական ունենալով մարդեր խղճի զոհանդիւրութիւն, և ալն համարումը թէ կրտսրաւորել արդարութեան և չաւանդական ճշմարտութեան որ միշտ չաղթական միշտ անգլիսադրել կըսած են տարիներու շարքին մէջ, աղբային կենաց պատմութեան մէջ: Եւ սակաւն օրէնքը և պաշտօնը Բարեբարութիւնն որպէս զի աղբին մէջ նոր նոր բարեբարներ ծնին, Բարեբարութիւնը աղբայն է, աղբասեակ է. կան բարեբարներ որ աղբին համար իրենց գանձէն կը դոնեն, կան որ մարդու գրչով կը արքենին, որ աղբային զատարարութեան, աղբային մանկաւոր զարգացման համար կը ճշմարտ, որ ծրարներ կը գծեն, որ աղբօգտու խորհուրդներ կը զգան և կը գործադրեն, որ հանրական իրաւունքը քան ամեն անհանրական նկատուէր վեր կը դասեն, և մեղի համար ամեն խորհուրդ, ամեն գործ, ամեն ճգնաճիւր աղբային լաւաւ զարմեղութեան կը նպաստել զոյնելն, մեծ բարեբարութիւններ են: Գործ, միշտ գործ պէտք է մեղի համար և ոչ ունեան խօսքեր, ոչ ունեան համբաւ և պարծիսնորութիւն: Համբաւը կանցնի ոտուերի պէս, անձը կ'անհետի, և կը մնայ իրմէ ինչ որ ըրած է աղբութեան և մարդկութեան համար, բարի և օգտակար գործ: Այդ գործերէն մին է և ալ փարձարան, կոթող աստաւորութեան վանք. Սրբաբաւեանի որտ ինչ ունենէր աղ փարձարան եթէ ոչ ճանչել իր բարիքն և աղբիլ իր և բոլոր գերատառնի և սոսնի երջանկութեան և բարօրութեան համար:

«Գործընթաց է մեր առջև շատաշաղկապեալ, անապաւրդ, եթէ միայն գիտնանք աշխատել աղբու և օգուտ քաղել ալն աստեալութիւններէն զոր Ստանեան մեծագոր տէրութիւնը կ'ընծայէ իր հպատակաց և լաւակալու Հաւրց որ Ա. հաւաքա Սուլթան Համիտ խանի՝ զթափար և լուսամբ կաշտեր հոգեւորական Ներկէ կ'փաղկէ իրենց բոլոր մտալին և հոգեկան կարողութիւնները պահպանելու և զարգացնելու անդհանաւելի շնորհը: Միշտ և բարեբարութեան մեղ և աղբիլ վառանգին կենաց Ա. հաւաքա Սուլթանի մեր պարտաւորութիւնն է:

«Այդ և ուրիշ պարտաւորութիւններ առ աղբն ու եկեղեցին կատարելն մեր աղբային կենաց էական պարտանք է. աղբայն մէջ աղբիւր և Հաւրցեան պատիւ ու կենդանութիւնն պահելու կարողութեան հաւան է: Այդ եղած է և մեր նշանաբանն՝ աշխատել ու ճշմարտ աղբութեան համար, սիրել ու բաշխելը ալն ամենն որ աղբային էութեան տարբեր կը գործացնեն, անոր անուան չալքը կ'աւելացնեն իրապէս, անկողմ մնալով ալն հոյիւրէն որ մերթ մեր ընթացքը փրփուկու շոգատակ ունին, անկողմ լինելով ստանալ անուան և փաղքանի որ ճշմարիտ զոհողութիւնն աղբին բարօրն, աղբին օգտին համար ալն փաղք վեր է և արդարեւ, աղբային բարեկեցութեան խաւարն և ինչ է անձը, ինչ է անուան ոչինչ:

«Մովսէս՝ աշխարհի պատմութեան մէջ ամենէն մեծ աղբուէրը աղբայն կ'աղագայէր՝ «Աստուած իմ, Աստուած իմ, թող ջնջուի իմ անունը քո զարու-

թեան գրքի մէջէն, միայն իմ թող վնաս իմ ժողովրդեան և աղբիս անունը աշխարհիս վրայ»։—Նոյնը և էս կը կրկնէմ ամեն ժամանակ, թող ջնջուի իմ անունը, բայց զօրութիւն ունենալ աղբիս անունը աշխարհիս վրայ, վառն զի էս ոչինչ եմ, միայն անհատ մ'եմ և աղբն է ինձի համար ամեն ինչ, որ կենանք պիտի ունենալ մարդկութեան մէջը:

Սոքն աստեալատութիւնն սակաւ կընդհատուէր ծափահարութիւններով երբ աստեալատութիւնն աւարտեցաւ «Աղբայն» ներս վերջ չկար՝ աղբիս առ Աստեալատութիւն:

Ամենքն ալ զմալած էին աղ քրտաւորական զին հոգիին վրան:

Միւս անգամ «Նոր-Գար»-ի ընթերցողներուն պիտի հարցրէմ մեր թեմական Սրբաբարն հրատարական առթիւ՝ զոմարտած երեւոյթութեան ժողովը մտալն, որ զարկ չէ հետաքրքրութիւնէ:

* * *

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲՈՒՂԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Սօփիալում հրատարակուող կիսապաշտօնական «Սփորթս» թերթը, որ Ստամբուլի օրացն է համարվում, մի ընդարձակ լրագրութեան ընդուն է ալն հարցը, թէ հնարաւոր է, որ Եւրոպան համաձայնի պրինց Ֆերդինանդին հեռացնել Բոլղարիայից: Այդ թերթը խիստ կատկածու է, որ Եւրոպական կարիքները կարողանան իրենց մէջ համաձայնութիւն կազմել միմեանց հետ մինչև ան. քանի պրինց Ֆերդինանդին հրաւիրուելու օրը, որ նա հետաւոր Բոլղարիայից Սոփիան, եթէ հնարաւոր էր լինէր աղբիւրի մի համաձայնութիւն, ալն հարց է, թէ՛ պետութիւններին որին կարող են չափանել պրինց Ֆերդինանդին հեռացնելու համար ստիպողական միջոցներ գործ դնելու չափանարարութիւնը: Եւրոպայի անխառնակիւն և համարում պատերազմը, եթէ մի ու է պետութիւն փորձ անել զօրքով գրաւելու Բոլղարիան և աւելացնում է. «Չնայելով իրենց սլոնչութեան, բոլղարները կարող են ալն պիտի խնամուին ասալ թերթը, որոնք անմիջապէս պատճառ կը դառնան Եւրոպական պատերազմի: Աղբիւրի պատերազմի ստալն անուան կարիք է միայն ալն զեզում, եթէ հասկացնեն Բոլղարիայի վերայ ասանձաւոր իրաւունքները կարող պետութեան, թէ նրա տեղը չէ Բոլղարիան և թէ Բոլղարիայի բնարած իշխանը՝ հենց բոլղարական իշխան է կը մնայ իւր իրաւ համախառնութեան ծրարիներն անհպատակ են գործնականապէս Բոլղարական գործի լուծումն փոխադրել ոչինչ հետեանք չի ունենալ: Սակաւն ինչ ճանապարհ է ընտրելու լինին, վերջ ի վերջու պէտք է ալն կըրտուցութեան գան, որ բոլղարները երբեք չեն հրաժարուել իրենց հարկերից և իրենց իշխանից»:

—Սփիալում հնագորում են, որ Բոլղարիայում և Արեւելեան Բալկանում ամեն աղ ձերբակալութիւններ է լինում: Սահմանի վերայ զինուորական պահակները զօրացրած են՝ որպէս զի արգելք լինին զինած չորձակութիւնին Արեւելեան Բալկանի և Բոլղարիայի վերայ:

—«Journ. des Débats»-ին վեհապետ հարցրում են. «Հաւատացնում են, որ Ֆերդինանդը թողապատրական ուղանալի կողմից պրինց Ֆերդինանդ կ'օգտուէր արտած ճաշի միջոցին Ստամբուլում խօսել է մի ճառ, որի մէջ լայն է լայնանել, որ շատ չուտով բոլղարական

կառավարութիւնը անկախ կը հրատարակուի:

—«Pesther Lloyd»-ը պնդում է, որ Բ. Գոտր բոլղարական իշխանի համար կանդիդատ պիտի առաջարկէ չերեզգործական վեհապետ Միլանին: Թերթը կարծիքով պրինց Ֆերդինանդի գրտութիւնը խիստ խառնու է իւր Բիւսարի ճառից լետով:

ԳԵՐԱՆՈՒՄ. — Յունիարի 27-ին իւր լինում կաշառու միեւնոսներին ժողով իւր Բիւսարիի հալապահութեամբ, որ քննուել են մի քանի ծանրակշիւ հարցեր:

«Journ. des Débats»-ի Կ. Պօլսի թղթակցի տեղով Կ. Պօլսում աղբող զերմանական պահեստի զինուորականները հրաւեր են ստացել զերմանական հիպոտոտից պատրաստ լինելու ճաշին:

—Իւրիւնից «Հիւսիսային գործակալութիւնը» հնագորում է. «Նախագահական Բրանդեմբուրգեան լանդգրաֆ պատուին արտած ճաշին պրինց Վիլհելմը կենաց բաժակ առաջարկելով Բրանդենբուրգի ճանաչելու բարգաւաճման համար, առաջ. «Ինձ լաւան է, որ հասարակութեան մէջ, մանաւոր արտաճանաչում ինձ վերադրում են թեմական մարեր պատրաստ սիսելու: Աստուած հետ. անէ ինձանից աղբիւրի միջոցական մարեր: Արհամարհանքով միմարում եմ և աղբիւրի մարերը: Բայց, պարտենք, ևս զինուոր եմ և բոլոր բրանդենբուրգիներն էլ զինուոր են: Թող տուէր պարտենք խօսքը վերջանում ալն խօսքերով, որ լուծուելու 25 ին մեծ կանցցելու վերջացրեց իւր ճառը:—մենք բրանդենբուրգիներս վախենում ենք միայն Աստուծուց և ուրիշ ոչ ոքից աշխարհում»:

ԹԻԻԻԻԻԻԻ. — Կ. Պօլսից լուծուարի 29-ից հնագորում են «НОВЫ» թերթին. «Բոլղարիայի ստացուած տեղեկութիւններին համարելով քրդական ցեղերը Հաւատարմութեամբ պատրաստում են վերկենալու»:

ԱՌՍՏԻԼՈՒՆԵՐԳԱՐԻԼ. — Վեհապետ համարումները զերմանական ստանալներին համախառնութիւնը վերջանականապէս փակում է. ստորիական պետութեան քաղաքականութեան հակառակ աղբիւրն ունենալու համար:

—Իւր Բիւսարիի ճառի մասին խօսում են բոլորը. աղբիւրութիւնը ստատիկ է: Ալն զգուշութեամբ, որով խօսվում է աղ ճառի մէջ Ռուսիայի և ուստական կառավարութեան մասին, աղագայ է համարվում մինչև ամբ միտրոսեալ խաղաղասիրական գրտութեան Ռեդարական թերթիւրում երեւան եկան կիսապաշտօնական նկատազրկները, որոնք չաղապարում են, որ կառավարութիւնը ստիպուած է չուտով զինուորական արտակարգ ծախսերի համար նշանուոր գումարներ պահանջել: Բանը նրանումն է, որ Աստուծոյ պարտաւոր է հետեւել իւր զանալիքի օրինակին: Նախ և առաջ մտադրութիւն կալ կապուելու և զինելու լանդգրաֆը:

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐԻՆԵՐ. — Վեհապետ «Matin»-ին հնագորում են, որ ալնուղ երկիւղ է առաջացել, թէ Ռուսիան մարտահրաւեր անը ընդունելով զանապրի հրաւերը, կ'սկսի լրջօրէն մտածել Ֆրանսիային մօտենալու մասին: Շատ կարելի է, ստում են ուստիական քաղաքագէտները, որ ուստական կառավարութիւնը կը սկսի փրանսիական կառավարութեան հետ լանդակցութիւններն չաղագցնել, որ կարող է ուստ-ֆրանսիական զաւանդութիւն կապուել: Սակաւն լայն ունին, որ ֆրանսիական հաստապատմութեան հաւաքահիլ խաղաղասիրական ձգտումներն արգելք կ'լինին զրան: Եթէ, ստում են վեհապետ քաղաքագէտները, Ֆրանսիայի և Ռուսիայի մէջ ոչինչ

համաձայնութիւն չկաւանալ, ալն ժամանակ, մինչև պարտն զեռ երեք ամիս կալ, և աչ ժամանակամիջոցում զիպլօսատիկական մեծ պատերազմ պիտի ծաղի:

—«Fremdenblatt»-ը հնագոր է ստացել Պարիզից, թէ Ռուսիան աչխատում է 300 միլիարի փրտաւորութիւն անելու: Սակաւն Ֆրանսիայում զգուշանում են զրանից՝ վախենալով, որ մի պուց իրենց մասնակցութիւնը Ռուսիայի փրտաւորութեան, որ, ինչպէս լաւանի է, պատերազմական նպատակներով է լինում, մարտահրաւեր չհամարուի Գերմանիայում:

ԻԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նշանաւոր բժիշկներ լի փարձարութիւնը. —Անգլիայի հնագորում թիւի Մարքեյնին, որ վերջերս մանաւոր աւելի անուս ստացաւ գերմանական թագաւանդին թշնմուն համար, մօտեցրա հրաւեր ստացաւ Նիւ-Եօրքից մի հիւանդի մօտ՝ խորհրդակցելու, որի համար վարձատրութիւն տալիս էին 30,000 գոլդար: Այդ մի աղբիւրի գումար է, որ ոչ մի բժիշկ չէ ստացել մինչև օրս: Մեր Հիւրի Տօմսօնը 2000 զինէլ ստացաւ. Նապոլեօն III ին, Անգլիա եղած միջոցին, թիւիլու համար, հոգեբան տաղաւ հոգեւոր զօրտօր Նանը՝ Բերլինից Լօնդօն գնալու համար: Սակաւն զօրտօր Մարքեյնին հրաժարուց իրեն առաջարկուած գումարից, որովհետեւ ուղեւորելով Ամերիկայ, նա կը զրկուէր թագաւանազի հիւանդութեանը բալ առ բալ հետեւելու հնարաւորութիւնից:

Գրչական օգուգ և զօւգ. —Լօնդօնի հիւանդանոցի մարմնահաստական բաժնում մօտեցրա լայն արին մի գուգալ, որի ալըր մեալ էր սարապիւն լի զլիսացալից: Երբ լայնի գուգալը, բոլորն էլ զարմանալով տեսան, որ ուղիւ մէջ կալ մի գրչական՝ երկրթէ գրչով որոնց գրաթիւնից կրկնէր և կըրակացնէ, որ գրանք որոնից չառ սարկներ ստալ էին ընկել նրա ուղիւ լի մէջ: Կարծում են, որ գրչականը գրչով կարող էր ուղեղի մէջ մանկ կամ աչքից և կամ քթից, սակաւն հանդիպելի կ'լինէր չէ վնաս աղբիւրի մի զեզը իւր ամուսնու կեանքի մէջ:

Գալէրի Ունգարի ալն ու գ. — Ռեդարիւրում ալնքան գալեր ևս երեւացել, որ ձերտներն էլ չեն լիւծում մի աղբիւրի բան: Ռեդարական լրտագիները մի քանի զեզեր են պատմում, որի միջոցին գալերը չարձակուել են գլուխից: Չարձակուել են մի խումբ. ձիերը վալից ծառ ևս կանգնում և զատուորը վալը է ընկնում սահակից: Չալարը քալում է ձիերի՝ առանց մտածելու իւր սիրով մտալին: Մի փոքր առաջանալով, ձիալարը ևս տնն է գառնում, ամաղլ խումբը չարձակուել է գառնուրի վերայ և մի ալն իրթութեամբ պատառտում են նրան: Մի քանի վալերիանից լետը նրանից միայն ստիպել են մնում, Ֆրանսիայից գրում են, որ ալնուղ ալն օրերու զիւրի մի լուսնիայի զիւրական սահակով անցնում է իւր ստաները տարեկան օրու. հետ. ճանապարհին նրանց վերայ չարձակուել են մի խումբ գալեր: Գլուխից վալիւրում իւր կեանքից, սահակից վալը է զգում երկիւղեալ և ինք չարտանալում ճանապարհը: Արաղլ երկիւղեալ վալերի վալերիանում կուր եղաւ զաւանդելիւն: Լուգոս հոտեւոր, գլուխից իւր խղճի

Типографія М. Д. Ротшиданцъ Гол. пр. д. № 41.